

“Əsrin müqaviləsi”nin “böyük neft” mərhələsi

Ötən müddətdə “Mərkəzi Azəri” platformasından 157 milyon ton neft çıxarılıb

21 il əvvəl, 2005-ci il fevralın 18-də “Azəri” yatağının mərkəzi hissəsində quraşdırılmış nəhəng, nadir platformanın istismara verilməsi ilə Azərbaycanın yeni neft strategiyası çərçivəsində böyük neft hasilatına başlanılıb. Həmin gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yeni inşa olunmuş “Mərkəzi Azəri” hasilat, qazma və yaşayış platformasına gələrək AÇG-nin tammiqyashıslənəməsinin başlandığını bildirən ilk neftin əldə olunması mərasimində iştirak edib. Bu, ölkəmizin yeni neft strategiyasının təməl daşı sayılan “Əsrin müqaviləsi”nin ilkin neft layihəsindən sonra əldə olunmuş möhtəşəm tarixi nailiyyət idi.

Xəzərin Azərbaycan sektorunda yerləşən “Azəri-Çıraq-Günəşli” (AÇG) yataqlar blokunun işlənməsi müqavilə sahəsinin geniş bir ərazini əhatə etməsi, eləcə də buradakı zənginlik səbəbindən bir neçə mərhələyə bölünüb. Bu barədə qərar Azərbaycan hökuməti ilə beynəlxalq konsorsiumun iştirakçıları arasında əldə olunmuş razılaşmaya əsasən verilib. Belə bir qərarın qəbul edilməsinin digər mühüm səbəbi isə “Əsrin müqaviləsi” çərçivəsində nəzərdə tutulmuş böyük neft hasilatına başlananaqədər zəruri ixrac sisteminin yaradılması ilə bağlı olub.

XX əsrin nəhəng neft sazişinin uğurla reallaşdırıldığı “İlkin neft” layihəsi çərçivəsində Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin (ARDNŞ) balansında olan bir sıra infrastruktur obyektlərində modernləşdirmə işləri həyata keçirilib. Bu mərhələdə “Dədə Qorqud” qazma qurğusu əsaslı şəkildə yenidən qurulub, 24 quyunun qazılması üçün nəzərdə tutulmuş “Çıraq” platforması istismara verilib. Buradan sahiləqədər 176 kilometr uzunluğunda sualtı neft kəməri çəkilib, Səngəçaldə dünyə səviyyəli terminal inşa olunaraq ilk neftin qəbulu və onu ixrac sistemina yönəltmək üçün hazır vəziyyətə gətirilib.

AÇG-nin işlənməsi dövründə ən mürəkkəb və məsuliyyətli mərhələ sayılan “İlkin neft” layihəsi üzrə əldə olunmuş zəngin təcrübə sonralar “Azəri” yatağının və

formasının üst modullarının tikintisi, eləcə də sualtı neft kəmərlərinin çəkilməsi ABŞ-ın “McDermott Caspian Constructors” şirkəti tərəfindən həyata keçirilib. Platformanın dayaq blokunun, svayların və qazma əməliyyatları üçün qurğunun dayaq plitəsinin tikintisi; dənizdə nəqliətmə və quraşdırma işləri; qazma avadanlığı ilə təminat; yaşayış bloklarının inşası isə müvafiq olaraq Fransanın “Boygues Offshore”, İtaliyanın “Saipem”, Fransanın

və barjalardan, həmçinin xidməti gəmilərdən istifadə edilib.

Xatırladaq ki, “Mərkəzi Azəri” platforması Bakıdan 100 kilometr şərqdə, Xəzərin 128 metr dərinliyində yerləşir. Platforma “Azəri” yatağının mərkəzi hissəsindən neft hasil etmək üçün inşa olunub. Bu unikal hasilat, qazma və yaşayış platforması ona körpü ilə birləşmiş texniki platforma olan kompressor və suurma qurğusu ilə birlikdə

nişləndirilməsi işləri daxildir.

“Azəri-Çıraq-Günəşli” yataqlar blokunun tammiqyashıslənəmə layihəsinin birinci mərhələsi çərçivəsində tikinti-quraşdırma işləri 2004-cü ilin sonlarında başa çatdırılıb. Ötən müddətdə adıçəkilən platformadan 58 quyu qazılıb. Hazırda həmin quyuların 43-ü istismardadır. Bunlardan da 28-i neft hasilatı, 9-u qaz injektor və 5-i suurma quyularıdır. 1 quyudan isə şamların yenidən laya vurulması üçün istifadə olunur.

Ötən 21 il ərzində “Mərkəzi Azəri” platformasından 1,2 milyard bareldən çox və ya 157 milyon ton neft çıxarılıb. Burada illik maksimal neft hasilatı isə 2007-ci ildə qeydə alınıb. Həmin il platformadan orta gündəlik hasilat 244 min barel və ya illik 12 milyon ton olub. Sonrakı illərdə müqavilə sahəsində hasilatın aşağı düşməsi fonunda bu göstərici xeyli azalıb. “bp-Azərbaycan” şirkətinin məlumatına görə, 2025-ci ildə “Mərkəzi Azəri” platformasında bütün əməliyyatlara təhlükəsiz və etibarlı şəkildə davam etdirilib. Platforma il ərzində gündəlik 90 min barel orta hasilat göstəricisi ilə AÇG platformaları arasında liderliyini qoruyub saxlayıb. Bütövlükdə isə, “Azəri-Çıraq-Günəşli” yataqlar blokundan indiyədək hasil olunmuş neftin 25,2 faizi, səmt qazının isə 38,5 faizi məhz bu platformanın payına düşüb.

Hazırda “Mərkəzi Azəri” kompleksində 210-a yaxın işçi çalışır ki, onların da 96 faizi, platformanın növbəli çalışan iki rəhbərindən biri olan Cavid İsgəndərli də daxil olmaqla azərbaycanlı mütəxəssislərdir. Məhz onların səyi ilə dünya səviyyəli dəniz obyekti olan “Mərkəzi Azəri” platforması hələ uzun illər Azərbaycanın neft strategiyasına dəyərli töhfələr verəcəkdir.

Mirbağır YAQUBZADƏ
XQ

“Eiffel” və İsveçin “Emtunqa International” şirkətləri tərəfindən reallaşdırılıb.

“Faza-1” layihəsi çərçivəsində “Mərkəzi Azəri” platformasının dayaq bloklarının tikintisi və platformanın modullarının montaj edilməsi ARDNŞ-in “Şelflayihətikinti” İstehsalat Birliyinin (indiki Heydər Əliyev adına Dərin Özüllər Zavodu) meydançasında həyata keçirilib. Bununla yanaşı, layihə çərçivəsində dənizdə həyata keçirilən bir sıra əməliyyatlar zamanı ARDNŞ-in neft donanmasına aid olan borudüzən gəmilərdən, kran

Xəzərdə ən böyük dəniz komplekslərindən biridir. Sözügedən kompleks AÇG-dəki digər platformalara və qurğulara vacib əməliyyatlar mərkəzi kimi də xidmət göstərir və öz qabaqcıl texniki imkanları sayəsində bütün yataqda əməliyyatların təhlükəsiz və etibarlı aparılmasını təmin edir. Ümumilikdə isə, “Faza-1” layihəsinin obyektlərinə 48 quyu gövdəsinə malik hasilat, qazma və yaşayış platforması, buradan Səngəçal terminalına qədər 30 düymlik neft və 28 düymlik sualtı qaz boru kəmərləri, adıçəkilən terminalın ge-